İNSAN DENEN MEÇHUL

Dr. Alexis Carrel

8. BASKI

Hayat

İNSAN DENEN MEÇHUL

Dr. Alexis Carrel

© 2015, Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. A.Ş.
Bu çevirinin tüm yayın hakları Hayat Yayınları'na aittir.
Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.
ISBN: 978-975-8243-06-8
Sertifika No: 75092

Hayat Yayınları : 5
Psikoloji Dizisi : 1
Kitabın Adı : İnsan Denen Meçhul
Yazarı : Dr. Alexis Carrel
Çeviren : Fatıma Zehra Bayrak
Metin Editörü : Fatoş Tufan
Kapak ve İç Tasarım : Hayat Yayınları
Baskı Yeri & Tarihi : İstanbul, 2025
Baskı & Cilt : Alioğlu Matbaacılık
Orta Mahalle Fatin Rüştü Sokak No: 1/3-A
Bayrampaşa / İstanbul
Tel: (0 212) 612 95 59
Sertifika No: 45121

Hayat Yayın Grubu

Molla Gürani Mahallesi, Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3
Fındıkzade - Fatih / İstanbul
Tel: 0212 613 11 00 Gsm: 0530 259 80 96
www.hayatyayinlari.com - e-posta: hayat@hayatyayinlari.com
/hayatyayinlari /hayatyayinlari

İNSAN DENEN MEÇHUL

Dr. Alexis Carrel

Çeviren
Fatıma Zehra Bayrak

Hayat

Dr. ALEXIS CARREL

Ünlü Fransız cerrah ve fizyolog. 1912 yılında Nobel Ödülü kazandı.

28 Haziran 1873'de, Fransa'nın Lyon kentinde doğan Alexis Carrel, çocukluğunda önceleri annesi tarafından evde eğitilmiştir. Bir işadamı olan babası o daha bir çocukken ölmüştür. Lyon'da eğitim hayatına devam etmiştir. 1904 yılında ABD, Chicago'ya gidene kadar Lyon kentinde hem üniversitede (Lyon Üniversitesi) hem de hastanede çalışmıştır. 1906'ya kadar Chicago Üniversitesi'nde çalışmış, 1906 yılında ise Rockefeller Tıbbi Araştırmalar Enstitüsü'nün bir üyesi olarak araştırmalarına burada devam etti. 1912'de tam üye olduğu bu kurumda ona Nobel Ödülü'nü kazandıracak olan araştırma ve deneylerin çoğunu yaptı. Hayatı boyunca yaptığı araştırmaların çoğu transplantasyon ve göğüs cerrahisi (torasik cerrahi) üzerinedir. Özellikle transplantasyon üzerine yaptığı deneyler o dönemler için devrim niteliğindedir.

I. Dünya Savaşı sırasında Fransız ordusunda görev aldı. Savaş döneminde yaralı askerler üzerine yeni tedavi çeşitleri geliştirilmesinde de katkıları olmuştur. Savaş sonrasında özellile fizyoloji dalındaki çalışmalarına devam etti. Doku kültürü üzerine birçok başarıya imza attı. II. Dünya Savaşı'nda Fransa'da bazı görevler aldıktan sonra, 5 Kasım 1944'te Paris'te öldü. Bilimadamı kişiliğinin yanı sıra birçok başarılı kitap yazmıştır.

Carrel, batı dünyasının dine yabancılaşmasından büyük rahatsızlık duyar. "Dua" isimli eserinde bunları dile getiririrken, "Dini, insan hayatından çıkarırsan her şey mübah olur" diye etkin bir dil kullanır. Ona göre dua "aşk ve yoksulluktur."

İÇİNDEKİLER

Ön Söz 9

Birinci Bölüm
KENDİMİZİ TANITMANIN GEREKLİLİĞİ

Kendimizi Tanıtmalıyız 13
Bilgisizliğimizin Kaynağı 16
Değişen Çevre ve Biz 19
Farklı Yaşama Tarzı 20
Çevremizdeki Değişmeler 23
Akıl Hastalıklarında Artış 24
Çevre Değişiklikleri ve Meydana Getirdiği Zararlar 26
Gazetelerin Hayatımıza Etkisi 28
İnsanı Tanımak 30

İkinci Bölüm
İNSAN VE İLİM

İnsanın İlmi 35
İnsanı İncelemek 39
İnsan ve İlim 41
İnsan Bir Bütündür 43
İnsan ve Gözlem 46
İnsanın Yeniden İnşası 50

Üçüncü Bölüm
İNSAN BEDENİ VE FİZYOLOJİK FAALİYETLERİ

İnsan Bedeni ve Faaliyetleri 55
Vücudumuzun Şekli ve Boyutu 56
Vücudun Yüzeyleri 60
Vücudumuzun İç Yapısı 64
Kanın Özellikleri 68

Doku ve Organlar Âlemi ... 71
Akciğerler ve Böbrekler ... 73
Vücudun Dış Münasebetleri ... 76
Cinsi Faaliyetler ve Üreme ... 78
Sinir Sistemi ... 80
İç Organlar ... 84
Vücudun Yapısı ... 86
Vücut Örgüsü ... 88
Vücudumuzun Dayanıklılığı ... 90
Hastalıklar ... 91

Dördüncü Bölüm

ZİHİNSEL FAALİYETLER

İç Gözlem ve Davranışın İncelenmesi ... 99
Zekâ ve Fikri Faaliyetler ... 100
Ahlâk ve Mizaç ... 103
Estetik ve Güzellik ... 105
Mistik Duygu ... 107
Zekâ ve Ahlak ... 108
İnsan Beyni ... 110
Zihni Faaliyetlerin Organlar Üzerinde Etkisi - Dua ... 111
Sosyal Çevre ve Şuur ... 114
Akıl Hastalıkları, Çevre, Modern Hayat ve Psikolojik Sağlık ... 117

Beşinci Bölüm

İÇ ZAMAN

Eşya, Zaman ve Mekân ... 121
İç Zaman Nedir? ... 124
Fizyolojik Zamanın Karakterleri ... 127
Fizyolojik Zamanın Özü ... 130
Ömür ve Süresi ... 135
Suni Gençleştirme ... 137
Çocukluk ve Yaşlılık ... 140
İnsan ve Medeniyet ... 142
Fizyolojik Zaman Ritmi ... 144

Altıncı Bölüm

UYUM FONKSİYONLARI

Vücudumuzun Sürekliliği ve Unsurların Geçiciliği 149
Kan ve Organlar 150
Organların Karşılıklı Münasebetleri 153
Dokuların Onarılması 155
Cerrahlık ve İntibak 158
Hastalıklar ve Dayanma Gücü 160
Mikroplu Hastalıklar, Suni ve Tabii Sağlık 163
Organ Dışı Uyum 165
Uyumun Vücut ve Şuurda Meydana Getirdiği Değişiklikler 168
Sosyal Çevreye Uyum 172
Chatelier Prensibi - Zorlama Kanunu 175
Modern Medeniyetin Kaldırdığı Uyum Fonksiyonları 178
İnsanların Gelişmesi İçin Uyum Fonksiyonlarının Faaliyeti 182
Uyum ve Pratiği 185

Yedinci Bölüm

BİREY

Birey ve Tabiat 189
Birey Olmak 191
Psikolojik Ferdiyet 195
Hastalığın Ferdiyeti, Hekimlik ve Evrensel Gerçek 198
Ferdiyetin Menşei İrsi Faktörlerin Tesiri 202
Gelişmenin Birey Üzerindeki Etkisi 206
Anatomik ve Psikolojik Sınırlar 209
Ferdin Zaman İçindeki Sınırları 213
Birey ve Tabiat 216
Modern Toplumun Eksikliği 219
Modern Hayat 222

Sekizinci Bölüm

İNSANIN YENİDEN İNŞASI

İlim, İnsanı Yenileşmeye Götürebilir mi? 225
Maddenin ve İnsanın Üstünlüğü 227

Bilgi ve Kullanımı 231
İnsan Bilgisi İçin Gerekli Müesseseler 235
Bireyin Kurtuluşu 240
Biyolojik ve Sosyal Sınıflar 243
Elit Sınıfın İnşası 246
Fiziki ve Kimyevi Faktörler 250
Fizyolojik Ajanlar 252
Psikolojik Ajanlar 255
Sağlık 258
Şahsiyetin Gelişmesi 260
Evren 264
Uyanış 266

ÖN SÖZ

Kitabın yazarı, filozof değil sadece bir bilim adamıdır. Hayatının büyük bir kısmını laboratuvarlarda canlı varlıkları incelemekle bir kısmını da geniş âlemde insanları inceleyerek ve onları anlamaya çalışarak geçirmiştir.

Bu kitabın, günümüz insanı hakkındaki ilmi verilerin toplamını herkesin bilgisine sunmaktan başka bir gayesi yoktur. Bugün pek çok insan, modern toplumun dogmalarına esir olmaktan kurtulmaya çalışmaktadır. Aynı zamanda yalnız siyasi ve sosyal değişiklikler değil, endüstriyel medeniyetin yıkılması, insanın terakkisi için başka bir kavramın çıkması zaruretini düşünen cüretliler için de bu kitap; çocukları eğitmek, insanları yetiştirip yönetmekte olan herkese; öğretmenlere, hijyenistlere, hekimlere, din adamlarına, ordu subaylarına, profesörlere, avukatlara, mühendislerle birlikte vücudumuzun, şuurumuzun, evrenimizin esrarını düşünenlere hitap ediyor.

Müşahede ve tecrübenin kendi hakkımızda meydana çıkardığı bir kısa izahın sadeliği içinde kitap, kendini bütün insanlara takdim ediyor.

Birinci Bölüm

KENDİMİZİ TANITMANIN GEREKLİLİĞİ

Kendimizi Tanıtmalıyız

Genel olarak canlı varlıkları, özel olarak da insanın kendisini inceleyen ilim pek ilerlemiş değildir. Canlı varlıklar ilmi, henüz tasvir ve tarif safhasındadır. İnsan, son derece kompleks ve parçalanmaz bir bütündür. İnsan hakkında, basit bir anlayışa sahip olmak mümkün değildir.

İnsan denen bu bütünün ve parçalarının, dış âlemle ilişkilerini tespit edebilecek bir metot yoktur. Onun, iyi bir incelemeden geçmesi değişik tekniklerle yapılmalıdır. Bu teknikte birbirinden ayrı ilimlerden faydalanılır. Tabiidir ki bu ilimlerden her biri, kendi objesinden ayrı bir kavrama ulaşır.

Bu ilimlerin her biri ancak kendi tekniğinin imkân verdiği soyutlamayı yapar ve bütün bu abstraksiyonların toplamı konkre vakıadan daha az zengindir. Sonunda bir tortu kalır ki bu, asla ihmal edilmeyecek kadar önemlidir. Zira anatomi, kimya, fizyoloji, psikoloji, pedagoji, tarih, sosyoloji, ekonomi, politik ve bütün bunların dalları konularını bitirmiyor, tüketmiyorlar.

Demek oluyor ki uzmanların tanıdığı insan, somut ve gerçek insan değildir. O, sadece bir şemadır ve bu şema da her ilim tekniğinin inşa ettiği ayrı ayrı şemalardan meydana getirilmiştir. Bu şema aynı zamanda, anatomistlerin parçaladıkları bir kadavra, psikolojistlerin ve manevi hayata hâkim olanların tetkik ettikleri bir şuur ve iç gözlemin her birimize sırları açıkladığı bir şahsiyettir.

O; dokuları, vücudun sıvılarını meydana getiren kimyevi cevherler toplamıdır. Birleşim kanunları, fizyolojistlerin incelediği besleyici sıvılarla, dokuların harikulade bir toplamıdır. O; şuur ve organların da bir toplamıdır ki zaman içinde uzanıp gider ve hijyenistlerle eğitimciler onu, en iyi bir gelişmeye sevk etmek için çalışırlar.

O, bir homo oeconomicus'tur ki esiri olduğu makinelerin çalışmasını temin etmek için durmadan tüketmek zorundadır. O, aynı zamanda bir şair, bir kahraman ve bir velidir. O, yalnız bilginlerin özel tekniklerle tahlil ettiği son derece ve harikulade kompleks bir varlık değil, aynı zamanda insanlık eğilimlerinin, faraziyelerinin, arzularının bir toplamıdır. Ona dair telakkilerimiz, metafizikle beslenmiş, metafiziğe bulanmış durumdadır. Bu bilgiler öylesine belirsiz verilerden oluşmuştur ki bunların arasında hoşumuza en çok gideni seçme eğilimimiz pek büyüktür. Bu yüzden de insan hakkındaki düşüncelerimiz, inanç ve duygularımıza göre değişir. Bir maneviyatçı ile bir maddiyatçı, sodyum klorür kristali için aynı tarifi kabul ederler. Fakat insanın tarifinde anlaşamazlar.

Bir mekanist fizyolojist ile bir vitalist fizyolojistin organizma hakkındaki görüşleri bir değildir. Jacgues'in canlı varlığı ile Hans Driesch'in canlı varlığı arasında çok büyük fark ve değişiklik vardır. Şüphesiz, insanlık kendini tanımak için muazzam bir gayret göstermiştir. Bilginlerin, filozofların, şairlerin ve mistiklerin müşahedelerinden meydana gelen bir hazine sahibi olmamıza rağmen, insan hakkındaki görüşlerimiz, bazı görünüş ve parçalardan ibarettir ve bu parçalar da bizim metotlarımızla yaratılmıştır. Her birimiz birer hayalet alayından başka bir şey değiliz. Bilinmez gerçek de bu hayaletler arasında yürüyor.

Gerçekten cehaletimiz pek büyük. İnsanları inceleyenlerin, kendi kendilerine sordukları soruların büyük bir kısmı cevapsız kalıyor. İç dünyamızdaki muazzam bölgeler, henüz bilinmiyor. Kimyevi cevherlerin molekülleri, dokuların geçici ve kompleks organlarını terkip için nasıl uyuşuyor, nasıl bir düzen kuruyorlar?

Yerleştirilen bir yumurtanın içinde bulunan genes'ler, bu yumurtanın içinden çıkan ferdin karakterlerini nasıl tayin ve tespit ediyorlar? Dokular, dokulardan ve organlardan mürekkep bir topluluk halinde nasıl teşkilatlanıyor? Denilebilir ki bunlar tıpkı karıncalar ve arılar gibi toplumun içinde ne rol alacaklarını önceden bilmektedirler. Fakat hem kompleks hem de basit bir organizmanın oluşumuna imkân veren mekanizmayı bilemiyoruz.

İnsan varlığı süresinin, psikolojik ve fizyolojik zamanının mahiyeti nedir? Dokulardan, organlardan, sıvılardan ve şuurdan mürekkep olduğumuzu biliyoruz ama beyin dokuları ile şuur dokuları arasındaki ilişkileri hâlâ bilemiyoruz. Hatta bunların fizyolojisini bile bilmiyoruz. Organizmayı, irade ile ne dereceye kadar değiştirmek mümkündür? Organların hâli, ruh üzerine nasıl etki ediyor? Her ferdin ana ve babasından aldığı organik ve zihni karakterler hayat tarzıyla, besinlerin kimyevi cevherleriyle, iklimle, fizyolojik ve manevi disiplinlerle değişebilir mi?

İskeletin, kasların ve organların gelişmesiyle akli ve ruhi faaliyetler arasındaki ilişkileri bilmekten uzağız. Sinir sistemindeki dengeyi, hastalıklara ve yorgunluğa karşı dayanıklılığı temin eden şeyin ne olduğunu bilmiyoruz. Maneviyat duyusunu, muhakemeyi ve cesareti nasıl arttıracağımızı da bi-

lemiyoruz. Entelektüel, moral, estetik ve mistik faaliyetlerin nispi önemi nedir? Estetik ve dini duyguların manası nasıldır? Telepatik teatiden sorumlu enerjinin şekli nicedir? Muhakkak ki herkesin saadet ve bedbahtlığını tayin eden akli ve fizyolojik bazı faktörler vardır. Fakat bu faktörler bilinmiyor. Saadet verecek kabiliyeti suni olarak meydana getirmeye muktedir değiliz. Medeni bir insanın, azami gelişmesine en uygun çevrenin hangisi olduğunu henüz bilmiyoruz. Fizyolojik ve ruhi teşekkülümüzde mücadeleyi, gayreti ve ızdırabı yok etmemiz mümkün müdür?

Bugünün medeniyetinde fertlerin dejenere olmasını nasıl önlemeliyiz? Bizi en çok ilgilendiren konularda bunlara benzer daha birçok soru sorulabilir ancak bu sorular da cevapsız kalacaktır.

Bilgisizliğimizin Kaynağı

Bilgisizliğimiz, hem atalarımızın yaşama tarzından hem tabiatımızın kompleks oluşundan hem de idrakimizin yapısından ileri gelmektedir. Her şeyden önce yaşamak gerekliydi ve bu zaruret de dış dünyanın fethini icap ettiriyordu. Beslenmek, soğuktan korunmak, yabani hayvanlarla ve diğer insanlarla mücadele etmek mecburiyeti vardı. Çok uzun devreler boyunca atalarımızın, kendilerini incelemek için ne zamanları oldu ne de buna ihtiyaç duydular. Zekâlarını; silah yapmak, alet yapmak, ateşi keşfetmek, öküz ve atları ehlileştirmek, tekerleği, hububat ziraatını ve bunun gibi ihtiyaçları icat etmek için kullandılar. Vücutlarının ve ruhlarının yapısı ile ilgilen-

meden önce uzun zaman güneşi, ayı, yıldızları, med cezirleri ve birbirini takip eden mevsimleri seyrettiler.

Fizyolojinin hiç bilinmediği bir çağda, astronomi bir hayli ilerlemiş bulunuyordu. Galileo, dünyamızı güneşin mütevazı uydularından biri hâline getirmişti. Hâlbuki aynı çağlarda beynin yapısı ve çalışmasına, karaciğerin veya tiroid guddesinin oluşumuna dair, insanlar en ufak bir bilgiye sahip değillerdi. Tabii hayat şartları içinde organizma, hiçbir itinaya ihtiyaç duymadan çalıştığı için ilim de insan tecessüsünün ittiği istikamete, yani dış dünyaya doğru gelişti.

Zaman zaman dünyaya gelip giden milyarlarca insan arasında, nadir ve harikulade kudretlere sahip, meçhul şeyleri sezebilen, yeni âlemler meydana getirecek hayal güçleri olan, fenomenler arasındaki gizli ilişkileri keşfetme özelliği bulunan bazı insanlar da doğdu. Bu insanlar madde dünyasını incelediler, araştırma yaptılar.

Madde dünyasının yapısı, basitti. Bu yüzden bilgilerin saldırısı karşısında tabiat da teslim oldu, bazı kanunlarını açığa vurdu. Bu kanunların bilinmesi de bize maddeyi, kendi yararımıza işletme gücünü verdi. İlmi buluşların tatbikatı onları geliştirenler için kazançlı, halk içinde yaşayışlarını kolaylaştırdığından ve konforu arttırdığından, zevkli idi. Tabii herkes daha çok çalışmayı zahmetsiz hâle getiren, ulaştırma vasıtalarını hızlandıran, hayatın güçlüğünü azaltan buluşlarla ilgilendi.

Beden ve şuurumuzun teşekkülüne ait son derece güç problemlere, ışıklar tutan buluşlarla daha az ilgilendiler. İnsanın dikkat ve iradesini sürekli yönelttiği madde dünyası, organik ve manevi dünyanın varlığını hemen hemen tama-

men unutturdu. Kozmik muhitin bilinmesi çok gerekliydi fakat kendi tabiatımıza dair bilgiler ilk anda çok daha az faydalı görünüyordu. Bununla beraber hastalık, ızdırap, ölüm, görünen evrene hükmeden gizli kuvvete karşı az çok belirsiz hevesler, insanların dikkatini zayıf bir ölçüde kendi ruh ve bedenlerinin iç âlemine çekmeye başladı. Hekimlik önce, ampirik reçetelerle hastaların ağrılarını dindirmek gibi pratik meselelerle uğraştı. Hastalıkları önlemek veya tedavi etmek için en emin usulün, hasta ve sağlam vücudu tanımak olduğunu, yani anatomi, biyoloji, kimya, fizyoloji ve patoloji ilimleri arasında bağ kurmak gerektiğini pek yakın bir devirde anlayabildi. Bununla beraber, var oluşumuzun esrarı, manevi ızdırap, metapsişik fenomenler, atalarımız için fiziki ağrılardan ve hastalıklardan daha önemli görüldü.

Büyük adamları, hekimlikten ziyade felsefe ve manevi hayat üzerindeki araştırmalar cezp etti. Mistik kanunlar, fizyoloji kanunlarından daha önce öğrenildi. Fakat bütün bu kanunlar, insanlığın dikkatini dış âlemin fethinden ayıracak vakit bulabildiği zaman ortaya çıkabildiler.

İnsan bilgisinin fizik, astronomi, kimya, mekanik bilgilerin muhteşem yükselişi karşısında yavaş ilerlemesi; zaman azlığından, konunun kompleks oluşundan, zekâmızın şeklinden ileri gelmektedir. Böyle güçlükler, kolayca hafifletilmesini ümit edemeyeceğimiz kadar esaslıdırlar. Ancak büyük gayretler sonunda bunların üstesinden gelebiliriz. Kendimize dair bilgimiz, hiçbir zaman fiziğin zarif sadeliğine ve güzelliğine ulaşamayacaktır. Bilgimizin gelişmesini geciktiren faktörler devamlıdır. İnsan bilgisi, diğer bütün bilgilere göre çok çok güçlük gösterir.

Değişen Çevre ve Biz

Binlerce yıldan beri atalarımızın ruh ve vücutlarını şekillendiren çevrenin yerini, başka bir çevre aldı. Bu sessiz ihtilali, heyecan duymadan karşıladık. Oysa bu ihtilal, insanlık tarihinin en önemli olaylarından birini oluşturur çünkü canlı varlıkların çevrelerinde meydana gelen her değişim, onların üzerinde kaçınılmaz ve derin bir etki yapar. Demek oluyor ki atalarımızın yaşama tarzına, ilmin empoze ettiği değişiklikleri bütün genişliği ve derinliği ile bilmemiz, anlamamız ve idrak etmemiz gerekir.

Endüstrinin doğuşundan beri nüfusun büyük bir kısmı, daracık yerlere sığınmışlardır. İşçiler, büyük şehirlerin kenar mahallelerinde veya onlar için kurulmuş köylerde kalabalık halde yaşıyorlar. Fabrikalarda belli saatlerde, kolay, monoton bir iş görüyor ve iyi para kazanıyorlar. Şehirlerde; büro işçileri, mağazalarda, bankalarda, resmi dairelerde çalışanlar, hekimler, avukatlar, öğretmenler, dolaylı veya doğrudan doğruya ticaret ve endüstri ile geçinen kalabalık oturuyor.

Fabrikalar ve bürolar geniş, aydınlık ve temizdir. Hararet hep aynıdır çünkü ısıtma ve soğutma cihazları ısıyı kışın yükseltir, yazın azaltır. Büyük şehirlerde yüksek evler, sokakları gölgeli siperler hâline sokmuştur. Fakat apartmanların içinde güneş ışığının yerini de ultraviyole ışınlar bakımından zengin suni bir ışık almıştır. Büro ve atölyeler, benzin buharı ile kirlenmiş cadde havası yerine çatı hizasından çekilen havayı almaktadır. Yeni sitenin sakinleri, bütün hava değişiklilerine karşı korunmuşlardır. Artık eskiden olduğu gibi atölyele-

rinin, dükkân veya bürolarının yakınında oturmuyorlar. Zengin olanları, büyük caddelerdeki dev binalarda yaşıyor.

Bu âlemin kralları, büyük kulelere değil çimenler, çiçekler ve ağaçlarla çevrili güzel evlere sahiptirler. Burada, sanki bir dağın tepesindeymişler gibi gürültüden, tozdan ve hareketten uzak yaşamaktadırlar. Onlar burada, kalelerinin surları ve hendekleri ardında yaşayan eski derebeylerden daha çok tecrit edilmiş durumdadırlar. Bu banliyölerin, yeşil çimler ve ağaçlar arasında uzanan geniş yolları, süslü, konforlu ve güzel evleri vardır. İşçilerin ve en mütevazı memurların evleri, eski zamandaki zenginlerin evlerinden daha düzenli ve dayalı döşelidir. Evlerde ısıyı ayarlayan ve otomatik şekilde çalışan ısıtma cihazları, buzdolapları, elektrik fırınları, mutfak makineleri, çamaşır makineleri, banyo salonları, otomobil garajları hatta bunlar yalnız şehirlerde değil, köylerde bile her evde artık var. Önceleri ancak birkaç zengine nasip olan bir karakter veriyordu.

Farklı Yaşama Tarzı

Meskenle, yani barınma yeriyle birlikte yaşama tarzı da değişmiştir. Bu değişme bilhassa ulaştırma vasıtalarında süratin artmasından ileri geliyor. Modern trenlerin, vapurların, uçakların, otomobillerin, telgraf ve telefonların, insanlar ve memleketler arasındaki münasebetleri değiştirdiği besbelli. Herkes, eskisinden daha fazla iş yapıyor. Daha çok olaya karışıyor. Çok sayıda insanla temas kuruyor. Hayatının boş geçen zamanları hariç.

Küçük grup hayatının yerini, şimdi kalabalık hayatı almış bulunuyor. İnziva, bir ceza ya da nadir bir lüks telakki ediliyor. Sinema, spor müsabakaları, kulüpler, her çeşit mitingler, büyük fabrikalardaki, büyük mağazalardaki ve büyük otellerdeki kalabalıklar fertlere müşterek hayat alışkanlığını vermiştir. Telefon, radyo ve gramofon plakları ile kalabalığın kaba, adi zevkleri, psikolojisi, en uzakta, en kuytuda olan evlere bile sürekli olarak dolmaktadır. Herkes her dakika doğrudan doğruya veya dolaylı olarak başka insanlarla münasebet hâlindedir. Köyünde, şehrinde veya dünyanın öbür ucunda önemli önemsiz olaylardan haberlidir.

Makineler, her tarafta zahmet ve yorgunluğu azaltmıştır. Şehirlerde olduğu gibi köylerde, fabrika ve atölyelerde olduğu gibi evlerde, yollarda, kırlarda ve çiftliklerde işi kolaylaştırmıştır. Merdivenlerin yerini asansörler aldı, yürümeye ihtiyaç kalmadı. Gidilecek yer çok yakın olsa bile otomobil, otobüs veya tramvaylarla gidiliyor.Arızalı arazide yürümek ve koşmak, dağlara tırmanmak, el aletleriyle toprağı işlemek, ormanla savaşmak, yağmura, güneşe, rüzgâra, soğuğa, sıcağa göğüs germek gibi tabii egzersizlerin yerini şimdi tehlikesiz, muntazam egzersizler aldı ve makineler, zahmeti ortadan kaldırdı. Her yerde tenis kortları, golf sahaları, kayak yerleri, sıcak sulu havuzlar, bozuk havalarda atletlerin antrenman ve müsabaka yaptıkları kapalı statlar var. Herkes, böylece devamlı çalışma ve yorgunluğu yok ederek kaslarını geliştirebilmektedir.

Sığır ve koyun eti artık esas yiyecek olmaktan çıkmıştır. Süt, kaymak, tereyağ, kepeğinin alınmasıyla daha beyaz hâle getirilen unlar, tropikal ve ılımlı ülkelerin meyveleri, sebzeler,

salatalar, şekerleme, krema şeklinde bol miktarda şeker, modern besinlerin başlıcalarını oluşturuyor. Çocuk gıdaları, çok değişti ve çok bollaştı. Yetişkinlerin gıdası da böyle. Büro ve fabrikalarda iş düzeni, yemek saatlerini de düzene sokmuştur.

Öğretim ve eğitimin, büyük ölçüde yayılmasına imkân veren de bu zenginliktir. Her tarafta okullar, üniversiteler açılmış, bunlar derhâl öğrenci kalabalıkları tarafından istila edilmiştir. Gençlik, modern dünyada ilmin rolünü anlamış bulunuyor.

Modern insanların yaşama tarzı; hijyenin, tıbbın ve Pastör tarafından yapılan buluşların sonucu olan prensiplerin izlerini almıştır. Pastör doktrinlerinin yayılması, bütün insanlık için son derece önemli bir hadise oldu. Bu doktrinler sayesinde, zaman zaman medeni ülkeleri kasıp kavuran bulaşıcı hastalıklar yok edildiler. Temizliğin, şart olduğu ispat edildi.Bizim içine daldığımız fikri ve manevi ortam da ilimle şekillenmiştir. Bugünkü insanların zihniyetini yaşatan dünya, atalarımızın dünyası değildir.

Bugünün insanları; her gün gazete okuyacak, politikacıların radyoda yayınlanan nutuklarını, şarlatanları ve havarileri dinleyecek kadar eğitim görmüşlerdir. Bunlar, teknikleri her gün biraz daha gelişen, sosyal, politik ve ticari propaganda ile doymuştur. Aynı zamanda basitleştirilmiş ilmi ve felsefi kitapları, makaleleri okumaktadırlar. Fiziğin ve astrofiziğin harikulade buluşları sayesinde, evrenimiz şaşılacak kadar büyümüştür.

Bizim evrenimiz, tamamen mekanik olmuştur. Varlığını fizik ve astronominin tekniklerine borçlu olduğuna göre başka türlü de olamaz. Bugün canlı varlıkları kuşatan her şey gibi o da cansız madde ilimlerinin harikulade gelişiminin bir ifadesidir.

Çevremizdeki Değişmeler

Her canlı varlık, çevresine sıkı sıkıya tabi olur ve uygun bir tekâmülle bu çevrenin çalkantılarına, değişikliklerine intibak eder. Demek ki insanların; yaşayış tarzı, mesken, beslenme, eğitim, fikri ve manevi alışkanlıklarla nasıl tesir altında kaldığını, çağımız medeniyetinin bunları nasıl empoze ettiğini kendi kendimize sormalıyız. Bu çok ciddi soruya cevap verebilmek için, bugün ilmi buluşların ilk uygulanışlarından faydalanan toplumların şimdi başlarına gelenleri dikkatle incelemek gerekir.

İnsanların çağımız medeniyetini, sevinçle karşıladıkları besbelli. Kırlardan, köylerden kalkıp süratle şehirlere, fabrikalara geldiler. Yeni Çağ'ın düşünce ve hayat tarzını, kısa zamanda kabullendiler. Eski alışkanlıklarını, tereddütsüz terk ettiler çünkü o alışkanlıklar, daha fazla bir çaba harcamalarını gerektiriyordu.

Bir fabrikada veya büroda çalışmak, tarlada çalışmaktan daha az yorucudur. Çiftliklerde bile hayat meşakkati, makineler sayesinde çok azalmıştır. Modern evler, bize tatlı ve değişmeyen bir hayat sağlıyor. Konforuyla, ışığı ile içinde oturanlara huzur ve memnuniyet hissi veriyor. Bu evlerin düzen ve biçimi de eski ev hayatının gerektirdiği zahmeti çok azaltmış bulunuyor.

Sağlık durumlarımızın düzeldiği muhakkaktır. Ölüm oranı düşmekle kalmadı; her fert daha güzel, daha iri, daha kuvvetli oldu. Bugün çocukların boyu, ana ve babalarının boylarından daha uzun. Beslenme tarzı ve beden hareketleri, vücut yapısını büyütmüş, adale gücünü arttırmıştır.

Akıl Hastalıklarında Artış

Çocukluk ve gençlik yaşlarında ölüm oranındaki büyük azalmanın, bazı mahzurları olup olmadığını kendi kendimize sormamız gerekir. Gerçekten zayıflar da kuvvetliler gibi muhafaza olunuyor. Tabii istifanın artık rolü yok. Tabii ilimler tarafından böylece korunan bir ırkın, geleceğinin ne olacağını kimse bilmiyor. Fakat bundan çok daha ciddi ve çözüm isteyen bir mesele ile karşı karşıya bulunuyoruz.

Çocuk ishali, verem, difteri, tifo gibi hastalıklar ortadan kalkarken ve ölüm azalırken, akıl hastalıklarının sayısı artıyor. Bazı memleketlerde, tımarhanelerde enterne edilen delilerin sayısı, hastanelerdeki bütün öteki hastaların sayısını aşıyor. Deliliğin yanı sıra, sinir dengesizliği de çoğalıyor. Bu, bireylerin bedbahtlığında, aile ocaklarının yıkılmasında en aktif unsurlardan biridir. Belki bu sinir bozukluğu, medeniyet için tıbbın özellikle meşgul olduğu mikroplu hastalıklardan daha tehlikelidir.

Çocukların ve gençlerin terbiyesi için muazzam masraflar yapılmasına rağmen, seçkin entelektüeller pek artmış görünmüyor. Orta tabaka, şüphesiz daha çok okumaktadır, daha terbiyeli ve intizamlıdır. Okuma zevki de daha çoktur. Bugün, eskiye nazaran çok daha fazla dergi ve kitap satın alınıyor. Bilim, edebiyat ve sanatla ilgilenen insanların sayısı artmıştır. Fakat halkı, umumiyetle sanat ve ilmin sahteleri, edebiyatın en bayağı örnekleri çekiyor.

Öğrencilerin ve çocukların tabi tutulduğu mükemmel hijyen şartları, okullarda gösterilen ihtimam, bunların fik-

ri ve ahlaki seviyelerini yükseltmeğe muvaffak olmuşa benzemiyor. Hatta bunların, fiziki gelişmeleriyle akli gelişmeleri arasında çoğu zaman bir uyuşmazlık olup olmadığı da düşünülebilir. Hasılı muayyen bir ırkta, vücut büyümesinin bugün zannettiğimiz gibi bir terakki eseri mi yoksa bir yozlaşma mı olduğunu bilemiyoruz. Gerçi çocuklar; zorlamanın kalktığı, yalnız hoşlandıkları şeyi yaptıkları, zihin yormayan ve pür dikkat olmaları istenmeyen okullarda daha mutludurlar. Fakat böyle bir terbiyeden elde edilen sonuçlar nÇağımız medeniyetinde fert, oldukça büyük ve hayatın pratik tarafına yönelmiş bir faaliyetle, bilgisizlikle, bir çeşit kurnazlıkla ve içinde bulunduğu çevrenin derin bir şekilde etkilenmesinden doğan zihni bir zaaf ile karakterini buluyor. Ahlaki temeller olmayınca, zekâ da çöküyor görünmektedir. Vaktiyle Fransa'nın pek belirli bir özelliği olan bu hassa, belki de bu yüzden aşikâr bir şekilde azalmıştır. Birleşik Amerika'da da okulların ve üniversitelerin çoğalmasına rağmen fikri seviye düşük kalmaktadır.

Çağımız medeniyeti aynı zamanda zeki, cesur, hayal gücü olan bir seçkin aydınlar zümresi yetiştirmekten acizdir. Hemen hemen bütün memleketlerde siyasi, ekonomik ve sosyal işlerin idare sorumluluğunu taşıyanların, entelektüel ve ahlak çapında bir düşüş var.

Mali, sanayi ve ticari organizasyonlar, muazzam bir şekilde büyümüştür. Bunlar yalnız kuruldukları ülkelerin şartlarıyla değil, aynı zamanda komşu ülkelerin ve bütün dünyanın şartları ile etkilenirler. Her millette sosyal gelişmeler, büyük bir süratle meydana geliyor. Hemen hemen her tarafta siyasi rejimin değeri, yeniden ele alınmaktadır. Büyük demokrasiler,

bekalarını ilgilendiren ve derhâl çözüm yolu bulunması gereken korkunç meselelerle karşı karşıya bulunuyorlar.

İnsanlık, çağımız medeniyetine büyük ümitlerle bağlanmış olmasına rağmen bu medeniyetin, tutulan tehlikeli yolda kendini idare edebilecek kadar cesur ve zeki insanları yetiştirmekten aciz olduğunu da fark ediyoruz. İnsanlar, kendi beyinlerinden çıkan müesseselerle aynı hızda ve aynı zamanda gelişememişlerdir. Medeniyetimizi tehlikeye düşürenler, bilhassa başkanların bilgisizliği ile fikri ve ahlaki bakımdan zayıf oluşlarıdır.

Çevre Değişiklikleri ve Meydana Getirdiği Zararlar

Çağımız medeniyeti, kötü durumdadır çünkü bize uygun değildir. Bu medeniyet, bizim gerçek tabiatımız bilinmeden kurulmuştur. İlmi buluşlardan, insan iştihasından, hayalinden, teorilerinden ve arzularından doğmuştur.

İlim; birkaç dâhi insanın tesadüfen doğuşlarına, onların zekâ şeklinde tecessüslerin tuttuğu yola göre gelişmiştir. Asla, insanların durumunu ıslah etmek arzusundan ilham almamıştır. Buluşlar, bilginlerin duyuşlarına ve mesleklerinin az çok tesadüfi şartlarına göre meydana gelmiştir. Eğer Galileo, Newton yahut Lavoisier, zekâlarının gücünü beden ve şuurun tetkiki için kullansalardı, belki dünyamız bugünkünden farklı olurdu.

İlim adamları, nereye gittiklerini bilmezler. Onları tesadüfler, ince muhakemeler ve bir çeşit açık görüş ve basiret sevk

eder. Bu bilginlerin her biri, apayrı bir âlemdir ve kendi kanunlarının idaresindedir. Zaman zaman başkaları için pek müphem, karanlık görünen şeyler, onlar için aydınlanır. Genel olarak buluşlar, sonuçlarının ne olacağı bilinmeden yapılmışlardır. Fakat medeniyetimize şekil veren de bu sonuçlardır.

İlmi buluşların zenginlikleri arasında bir tercih yaptık. Ve bu tercih asla insanlığın yüksek menfaati düşünülerek yapılmış değildir, sadece bizim tabii eğilimlerimizi takip etmiştir. Yeni icatlara başarı sağlayan en büyük kolaylık, asgari gayret, bize süratin, değişikliğin ve konforun verdiği zevk, kendimizden kurtulmak ihtiyacı gibi prensiplerdir. Ancak süratli ulaştırma vasıtalarının, telgraf ve telefonun, yazı yazan, hesap eden ve evlerde eskiden pek ağır yapılan bütün işleri yapan makinelerin, modern iş tekniklerinin muazzam bir tempoda hızlanmasına insanların nasıl tahammül edeceklerini kimse düşünmemiştir. Uçağın, sinemanın, otomobilin ve televizyonun bütün dünya tarafından alınıp benimsenmesi, tıpkı çağların karanlıkları içinde alkol kullanılmasının yaygınlığı gibi tabii bir temayülden doğmuştur. Evlerin buharla ısıtılması, elektrikle kimyevi işlemlere tabi tutulması, sadece zevkli ve elverişli oldukları için kabul edilen yeniliklerdir. Oysaki onların, insanlar üzerine muhtemel etkilerinin ne olacağı düşünülmemiştir.

Endüstriyel çalışmanın teşkilatlanmasında fabrikaların, işçilerin psikolojik ve zihni durumlarına tesiri tamamen ihmal edilmiştir. Modern endüstri, bir kişinin veya birkaç kişilik grubun mümkün olduğu kadar çok para kazanması için asgari masrafla azami menfaat sağlamak esası üzerine kurulmuştur.

Büyük şehirlerin kurulması, bizler düşünülerek olmuş değildir. Modern binaların şekline ve büyüklüklerine, arsanın

İNSAN DENEN MEÇHUL

Dr. Alexis Carrel

Dr. Alexis Carrel; bu kitabında ortaya koyduğu bilgilerle, insanları yetiştirip yönetmekle görevli olan herkese ve vücudumuzun, şuurumuzun, evrenimizin gizemini düşünenlere sesleniyor.

İnsan Denen Meçhul'e kaynaklık eden çalışmalarıyla Nobel Tıp Ödülü'nü kazanan yazar, sosyal ve psikolojik bir varlık olan insanı, maddi ve manevi bütün yönleriyle açıklayan bu eseri okuduğunuzda hem kendinizi daha iyi tanıyacak hem de hayatı daha iyi yorumlayacaksınız.

www.hayatyayinlari.com

9 789758 243068

twitter.com/hayatyayinlari
facebook.com/hayatyayinlari
Instagram.com/hayatyayinlari